

Януари - Февруари 2008

През първите дни на 2008 година на сайта ми се появи бележка, че вулканът Ляйма в Чили изригна. Пристигайки малко след това в Колумбия стана ясно, че и Галерас в южната част на страната хвърлял въглини и пепел около себе си. А една от следващите бележки препращаше към снимки на еквадорския Тунгурауа - пак в доста разгорещен вид. Нормално е вулканите да показват нрава и природата си, бълвайки гордо огън и жупел и пускайки пара от време на време - без тях Земята определено би била по-сучно и еднообразно място. Както и без лавините, ураганите, земетресенията и всичко друго и добро и лошо, което е неделима част от нейната цялост и безкрайната ѝ красота.

Невадо дел Толима, Колумбия, 5200 м, активен, последно изригване 1943 г.

Понякога, дори и при добра подготовка, се случва да изпаднеш в ситуация, където всичко сякаш е насочено против теб. Неуспешният опит за качване на Невадо дел Толима бе една от тях, а на моменти имах усещането, че природните сили играят партия шах, в която човек е значително по-нищожен и от пешка. До подстъпите на вулкана се стига от град Ибаге, а там за около ден успях да се свържа с местния планински клуб. Членовете му бяха единодушни, че ще намеря палатка, пикел и котки при сеньора Бети - видна планинарка на средна възраст, която боядисваше къщата си. Котките този път вдъхваха уважение - бяха заварени от здрава стомана и приличаха повече на хладно оръжие, а палатката бе 3-местна, но сравнително лека. Още преди седмица отделих пак около ден в Богота, за да намеря газ за "примус", тъй като стандартното оборудване в Колумбия и Венецуела е на байонетна система за "кампингаз". Купих две бутилки ProFuel с резба, които пасваха идеално на главата и верен на принципа "винаги пробвай в ниското, това което ще ползваш на високо" запалих примуса за половин минута. Стегнах котките, налепих и палатката със здрав скок и на следващата хубава сутрин се запътих към автобуса за село Хунтас. Едно от предизвикателствата на Невадо дел Толима (виж) е, че Хунтас се намира на около 2000 м. Тоест предстояха два последователни дни с качване на 1500 м, което си е добра тренировка... но вече бях аклиматизиран и прецених, че относно това няма да имам много ядове. Климатът по тези паралели е функция от надморската височина (и сезона) и все пак така имах уникалната възможност да наблюдавам прехода между джунгла и ледник. Към 7:30 започнах поход (виж), който трябваше да продължи около 3 дни. По чакълестия път липсваше всякакъв транспорт и едва на втория час ме задмина самотен моторист, а още час след това бях на геотермичните извори на 2600 м. На входът им ме посрещна куче с тригълна глава, в чиято най-широката част зейнаха челюсти, но сплашването на кучета извън Тибет е относително лесно задание. Разстоянието до тук бе над 10 км и после пътеката заби стръмно нагоре в гората - често се налагаше да ползвам повече опорни точки от двата си крака. На места и особено там, където се спускаха ручей пътеката бе изядена, а няколкото свлачища се минаваха трудно и бавно през кал над глезените. Почти веднага над гората падна мъгла, оправдавайки името ѝ - Cloud Forest, а малко след това стигнах до 30-40 метров водопад (виж). Провирането през гъсти пущинаци не бе лесно с широкогабаритната раница и често клони ме удряха през главата, но постепенно краката започнаха да стъпват на влажни и хлъзгави камъни, а понякога движех и в коритата на малки реки. Застигнах двама колумбийци с пикели и палатка, които също искаха да щурмуват върха утре, но вече бе към 1 следобед и вървах с по-бавно темпо, така че те пак се изгубиха напред. Към 3 пристигнах на първи лагер - Пещерата (3800 м) и тъй като вече валеше се огледах за по-закътанно място и опънах палатката. Наблизо имаше малка вада, ромоляща по няколко камъка, където напълних шишето и се заех с готвенето. Очакваше ме първата от много изненади - газта проработи около 5 минути и загасна. Температурите не бяха минусови и се позачудих, а после погледнах, че сместа е от изобутан (80%) и пропан (20%). Доколкото знам изобутанът

се прибавя за по-добро горене, но газта в Европа обикновено е с много по-малко изобутан (10-20%) и около 50% бутан. Не знам дали това бе разковничето на мистерията, но след няколко дни повторих експеримента на ниско и топло и нямаше никаква промяна. Газта гореше около 2-3 минути, след което бутилката трябваше да постои поне час преди да запали повторно. Така се оказах без газ в палатка, която пропускаше, а времето навън също не изглеждаше обнадеждаващо. Реката на 20 метра встрани бе започнала да прелива, малката вада, от която напълних шишето стана с десетки пъти по-пълноводна, а близкият водопад трещеше с адска сила – първоначално помислих, че Толима изригва. Надявах се, че всичко както обикновено ще утихне най-късно до 6 вечерта и запомних и нивото и силата на водите, за да ги сравня пак по-късно. Но проблемът вече не бе дали ще стигна до ръба на кратера, а как ще се прибирам обратно. Представях си на какво приличат речните корита и свлачища в ниското - мина ми даже идеята да събера всичко и да тръгна веднага надолу на челник... Трудно е, когато не намериш приемлив начин за действие, но в крайна сметка реших да изчакам и изкарах така до залез слънце, когато стихииите наистина поутихнаха. Последното излизане на светло регистрира спад в нивото на бързеите, а малко след това се шмугнах в чувала и непромокаемия бивак-сак на най-високото място в палатката. Сложих до себе си хавлиена кърпа и заспах. Обаче още около 7 вечерта заваля отново и дъждът набързо се усили, а от небето се зараглеждаха мълнии. Събуждах се на всеки час, но това бе идеално, защото попивах локвите с пешкира, който после изтискавах под навеса на палатката. Не бе трудно да отворя влажни очи по развиделяване, когато заедно с липсата на топъл чай установих, че цялата местност наоколо бе завладяна от миниатюрни мухи, залепващи по ръце, уши и лице. Удрых, ръкомахам и ги трепех с десетки, но на тяхно място кацах нови стотици, така че се отказах от битката - кой е мислил, че точно на 3800 м ще ти потрябва Аутан? Все още валеше и нямаше видимост към върха - та реших да не продължавам по хлъзгавите скали към ледника, където със сигурност имаше и пресен сняг, закриващ цепките. А без газ някак си не ми се чакаше да се оправи времето, така че събрах палатката и раницата и бавно и внимателно заслизах надолу. Часовникът отказа от влагата още през нощта, а панталонът с първото падане се разпори по вътрешния шев. Газейки през река и хващайки се като опора за нестабилната папрат стигнах до водопада, който вече изглеждаше внушително, но понататък в гората имаше само 2 нови свлачища. Зарадвах се когато стигнах до озъбеното куче и още същия следобед се прибрах на сухо в къщи - "хотела" в Ибаге. На другия ден червените точки от ухапванията по ръцете ми така набъбнаха и се подуваха, че купих алергозан. А когато се случат толкова много неща на един вулкан си вадиш поуците, теглиш чертата и продължаваш към следващия...

Пурасе, Колумбия, 4600 м, активен, последно изригване 1977 г.

Пурасе беше любов от пръв поглед - още когато видях снимката му. А този вулкан отново е в централните Кордилери и спокойно може да се качи от съседното село в рамките на 1 ден. Това значеше, че няма да се гърбя за кой ли път с палатка и газ... а ледник също липсваше, така че отпаднаха даже и обичайните железца. Единствен непредвидим фактор в района (провинция Каука) си оставаха партизаните, чието присъствие обаче бе значително намалено вследствие на промени в организацията на колумбийската армия и помощта на братския американски народ. Разквартирувах се в село Пурасе и малко след това се изля проливен дъжд. С носталгия се сетих за Толима, но на следващото утро небето бе и прекрасно и синьо и чисто. Към 6:15 хазяинът ми връчи карта нарисувана с химикал върху амбалажна хартия и посъветва да пътувам с миньорския автобус до самата сярна мина (~ 3500 м). А според пътеводителите и интернет маршрутът започва на няколко километра встрани от нея, за да си платиш таксата от 10\$ на входа на националния парк. Изобщо не се почудих кому да вярвам и потеглих. Думата миньор има един леко сериозен привкус в българския език (или поне аз съм ги смятал за сурови и мрачни хора), а

колумбийските миньори бяха едни закачливи веселяци, които през цялото време пускаха шегички. Когато някой колега се качваше или слизаше от автобуса, те го щипваха по задника, избухваха в смях и после криеха ръце и погледи. А той се обръщаше към тях и законтряше с някоя реплика. Вече в самата мина (виж) ги питах накъде е вулкана и този, който работеше в същата посока ме поведе през сладкия мирис на сярата. Излязох на скапан път стигащ до „Антените” (3900 м) и не се отделих и на стъпка от него до края. В близкото минало антените често са били саботирани от партизани, така че всичко встрани на пътя е минирано (виж)... и въпреки че според армията мините вече са разчистени, реших да не изпадам в прекалена доверчивост. В самото начало подминах няколко дупки, от където вадят сярата (виж) и след това пред мен се показаха очертанията на върха с огромна фумарола (fumar – пуша – исп.) (виж) малко под кратера. След много завои стигнах и до двете езера, които бяха следващия ориентир на картата и малко по-късно спрях за почивка на антените. Там вече разпускате група от около 20 парамедици, които почерпиха с чай, а след като побъбрихме продължихме заедно нагоре. Времето бе идеално и в далечината над облаците се виждаше вр.Уйла (5700 м) (виж), който е поне на 50 км на север. Движехме заедно с водача на парамедиците - първо през полегати мочурища (трябва да се внимава с питейната вода около вулкан, тъй като дори и студените вади и ручей под кратера често са само един непонасящ на организма химически коктейл), а после по скали – в началото леко стръмни, но придобиващи все по-дребни и по-дребни размери. И когато пред нас окончателно се откри цялата горна част от конуса на вулкана, краката ни започнаха да шляпат през прах, върху която подобно на сипей се напредваше бавно. Приближихме „пушача” (виж), оставащ вдясно, а пред нас стана равно - бяхме почти на нивото на кратера. Точно, когато си в близост до пушек от сярата е хубаво да следиш и да се съобразяваш с посоката на вятъра. Нерядко се случва човек да попадне в наситен облак от този смрадлив, тежък и сладък газ, а дишането е трудно само по себе си и без него. Така че в подобни моменти най-добре е бързо да се изнесеш на чист въздух - това е и причината да не се къмпира или бивакува около фумароли. А аз тръгнах да обикалям кратера, чийто радиус е може би 500 м (виж). В дъното му димеше друга дупка, а ръбът е каменист и на места - доста открит, така че минаването по него става внимателно. В южната част на вулкана се намира и най-високата му точка, а от там се разкриват нови гледки към други 3 кратера (виж) и още по-високият Пан де Асукар (4700 м - да не се бърка с едноименника от Кокуй). След обиколката настана време за обяд, а солидната репутация на Пурасе, че климатът тук се променя ненадейно също се потвърди. Ариергардът на медиците все още пълпеше по последните прашни метри под върха, когато синьото небе набързо причерня от облаци. Но слизането бе сравнително бързо и щом стъпих на пътя под антените вече можеха да идват и дъждове и вятър и мъгли. На връщане съзнателно хванах друго отклонение към мината, за да разнообразя пейзажа, но само след 20 минути то свърши с широка дупка, проядена от поредното свлачище. Не можех да продължа напред, а шосето по което пристигнах се виждаше само на 200 метра встрани през една росна, зелена и мека поляна.... но все пак реших да не скъсявам пътя и крайниците си - включих на заден и се прибрах по дългия и обиколен, но сигурен маршрут.

Кумбал, Колумбия, 4700 м, активен, последно изригване 1926 г.

Времето бавно, но осезателно се разваляше още от средата на Януари. Безоблачни и бездъждовни дни нямаше вече дори и в ниското, въпреки че според статистиките трябваше да се намирам все още в сухия сезон. Малко преди границата с Еквадор реших да се пробвам за последно на колумбийска територия и като най-подходяща цел избрах вулкана Кумбал. Подстъпите към него започват в едноименния град от югоизточната му страна и според думите на местните трябваше първо до стигна до училище на 2 часа път. Смятайки разстоянието и денивелацията реших да тръгна най-късно в 5 на челник, което затрудняваше ориентирането в този непознат терен.

Но по пътя се срещаха ранобудни селяни (първият от тях бе глух), които ме упътваха с думи като - "завиваш след първата модерна къща вляво" или "при кравите на Родригес си вдясно". Мотях се около 3 часа до училището, но най-накрая криволиците и кръстовищата свършиха и пътеката стана само една. Видимостта към планините намаля, но поне засега нямаше как да изпусна дирята, а срещнах и селянин с катър, който отсече - "До горе са още 3 часа". Почвата в ниското бе мокра и кална, а в такива моменти е най-хубаво веднага да затынеш до глезена или поне да размажеш малко кал по панталона и якето, за да престанеш да се пазиш и да напредваш свободно и с лека глава нагоре. Падна мъгла още към 9 и след като се качих над фрайлехоните на ~ 4000 м започнах все по-често да вадя компаса, там където пътеката бе прекъсвана от поляни. Срещнах стареца с катъра още веднъж и като кукувица от часовник той пак се обади - "До горе имаш още 2 часа"... а после продължих през мъгла почти по целия път до Кумбал и обратно. Ориентирах се и по катърските изпращания...

При хубаво време очите (поне съдейки по себе си) се отварят и мислите застиват безмълвно. Гледките, шумът на птици и ручей, полъхът на вятъра и лъчите на слънцето са един щедър дразнител на сетивата, който спира всякаква друга дейност с изключение на машиналното и по сомнамбулски уверено ходене. В такива влюбени моменти човек попива околните красоти и зарежда желанието си да бъде пак сред планината и природата. При застрашително лошото време и очите са отворени на четири и мозъкът щрака и отсява варианти и комбинации. Тогава човек е зает предимно със собственото си оцеляване и трупайки опит разширява границите си - така се подготвя за следващи преходи. При ненаатрапническо лошото време обаче, планината поне за мен е като близък човек в леко криво настроение – важното е, че сме заедно и няма разлика дали ще вървя така 15 минути или 5-10 часа. Времето, разстоянията, небето и земята се сливат в едно, заедно с белите нюанси на мъглата и капките на дъжда.

Разбрах, че съм в горната част на конуса, когато почвата стана прашна и малко след това видях няколко изоставени колички. Индианците от близкото село, чийто работен ден протича над 4500 метра ги използват, за да смъкнат сярата от ръба на кратера до там, където стигат катърите. А вместо на колела количките се плъзгат по широки дървени кантове през вулканичната прах – следите са подобни на скиорските релси в пресния сняг (виж). Зарязах компаса и тръгнах по тези маркировки въпреки, че задуха силен вятър. Стана и студено, както обикновено е само нощно време, но ръкавиците и шапката донякъде закърпиха положението. След около час бях малко под ръба на кратера - земята бе оцветена в жълто и следите свършиха пред няколко широки и пушещи дупки (виж), до които лежаха кирка и лопата. Изкачих още 20-30 метра по сипей нагоре и спрях пред нещо голямо и бълбукащо с неясна форма, когато и самата мъгла пожълтя. Нямам представа колко близо съм бил до най-високата точка, но това нямаше никакво значение. Вместо гледките към Еквадор или поне към съседният вулкан Чилес виждах само релсите на няколко метра пред краката си и това ми бе напълно достатъчно. Наоколо нямаше жива душа и се зачудих къде са индианците, които обикновено се трудят тук, но навечер ги видях в града. Бе събота и туристи се качваха по планините, но в същото време работниците, ухаещи на сярата слизаха в ниското за пазар, мач, разпивка и своята скромна доза ежеседмично щастие.

Чимборасо, Еквадор, 6300 м, угаснал

След преходите във Венецуела и Колумбия трябваше да опитам и от Андите на Еквадор. Страната изглеждаше уредена и определено по-туристическа от първите две, а в подножията на често качваните върхове даже имаше хижи. Да се намери екипировка в Кито не представляваше никакъв проблем и напливът от туристи по местните вулкани бе сравнително голям. Повечето от тях пристигаха примерно с гидовете и джиповете си по обяд, почиваха по няколко часа, през нощта щурмуваха

върха и си заминаваха другата сутрин, за да се озоват в следващата хижа в подходящо за поредния връх време... И така бяха нацвъкани примерно 4 вулкана за една седмица и втора седмица на Галапагос с крайната цел да се събере максимално голяма, сякаш по счетоводителски пресметната кошница от впечатления в рамките на 20 почивни дни. Разбирам тези хора, но като мързелив човек предпочитам за себе си да бъда цяла седмица само в едно село вместо по ден два на три различни континента. С тази нагласа поех към подножието на Чимбо (виж), а услугите на междуградския транспорт ме зарязаха на един разклон... но след 10 минути пристигна туристически автобус с германци, който спря 50 метра напред след явно колебание. Още преди асфалтът да свърши заваля сняг и няколко леки коли отказаха да продължат нагоре, а от хижа Карел (с паркинг на 4850 м - виж) до хижа Уимпър (5000 м - виж) стигнах за около половин час по пътека осеяна с надгробни плочи. Хижите носят имената на алпинистите направили първото и второто изкачване на Матерхорн, Чимбо и може би десетина други върха, а повечето от каменните плочи бяха покрити със сняг и имена по тях не личаха. Не са много хората, идващи тук през Февруари – сезонът е най-добър от Октомври до средата на Януари, когато времето е по-студено, но значително по-чисто и с много по-малко мъгла и валежи. Последната група си бе заминала на същата сутрин, а след като имах право на избор се разквартирувах в единствената малка стая с едно легло. Компания през следващите дни ми бяха само хижарят Уошингтън и двама индиански „шерпи“, които мъкнеха дървата и газта на хижата. Въпреки това печката работеше само по 1-2 часа на ден и трябваше да се внимава да няма много мокри дрехи. Не бях виждал сняг по екватора, но той валя в продължение на целия първи ден – мокър, тежък и влажен сняг, превръщаш се бързо на киша при сравнително високите за 5000 м температури. На втория ден снеговалежът продължи без промяна. Склоновете към ледника вече бяха плътно бели, а гледки към високото поне за преценка и анализ на критичните места не се откриха дори в 6-7 сутринта, когато времето трябваше да е най-ясно. Взех пикела и сложих котките още на хижата, за да огледам, до където стигна и двете алтернативи към върха. Носех и червен спрей, с който мислех да маркирам дирята и пасажите по ледника за нощното изкачване, но постоянните снеговалежи осуетиха тази иначе свежа идея. Еквадорският приятел на Димитър Домосед – Пепе - ме бе посъветвал да хвана по маршрута на Уимпър (а не по нормалната „пътека“ през Ел Кастильо - виж) и аз се запътих първо натам. Драскайки с котките по камъните и само подпирайки се на пикела стигнах на ~300 метра над хижата до огромна скала. От там вече нещата ставаха леко неясни, а видимост нямаше... Към 10 се върнах обратно на хижа Уимпър и напъплих от другата страна нагоре. Пътеката мина покрай езеро и хвана по полегат склон, но горе-долу на същата височина (~300 м) тръгнах да се връщам и от там. Не исках да се мотая по тези баири в следобедно време – нямаше достатъчно сняг за лавина, но снегът натоварваше нестабилните камъни над мен и имаше опасност от каменопад. Продължаваше да вали, вече втори или трети ден поред, но при тези високи температури снежната покривка около хижата бе едва 30-40 см. Нагоре по глетчера и над него, в последната част под върха, със сигурност трябваше да има повече от половин метър нов сняг. Постепенно в главата ми се оформи решението, да не тръгвам изобщо, но все пак преди да легна стегнах раницата с всичко необходимо и навих часовника за 23:00. Легнах си в 17:00, но само след половин час на хижата дойде група и се нанесе в съседната стая, а аз станах да видя какво е положението при тях. Бяха 4-ма руснаци, които предните дни качили Каямбе (5700 м) и Котопакси (5900 м) при лошо време. Само за 5 минути двама от тях успяха да се сбият, дискутирайки на какъв режим да включели челниците си. Първоначално се зарадвах, че ако се отвори възможност поне нямаше да вървя сам нагоре, но после се позамислих дали наистина си струваше да сменям решението си само защото ще бъда с група... при това непозната. Руснаците имаха опит, събиран по Еверест, Комунизъм, Ленин и т.н. но най-добър съветник си остава единствено здравият човешки разум, нали? Поговорих 10-ина минути с гида на руснаците, а неговите думи в заключение бяха – „Чимборасо не е като другите върхове. При толкова нов сняг

няма да тръгваме нагоре. Имам жена и деца, които са по-важни от тези глупости.” Все пак часовникът ме събуди към 23:00 и времето бе сравнително ясно, а руснаците приказваха, псуваха и се чудеха дали да не хукнат нагоре без гида. Само хора с много добра аклиматизация и кондиция могат да си позволят тръгване след 02:00, защото вече рискуват прибиране след обяд, така че когато станах пак към 02:30 и видях каските им пред столовата разбрах, че и те са се отказали. Навън отново валеше и гледките стигаха максимум до края на тоалетната. Единствените по-панорамни снимки от Чимборасо успях да направя на следващото утро (виж). Времето между 6 и 6:30 бе изключително ясно за сезона, но само 20 минути по-късно гледките изчезнаха, небето се скри и белите облаци погълнаха всичко наоколо (виж). Снегът продължи да се сипе тежък, мокър и кишав, а аз се зарекох, че това ще са последните ми Анди през 2008 година. После изкарах още няколко седмици в Еквадор, снимах и Тунгурауа (раздва-три), но макар и трудно удържах на думата си... или поне засега.